

Савчук Олена Олександрівна,

к.ю.н., доцент кафедри екологічного права

Національного юридичного університету

Ім. Я. Мудрого

ORCID 0000-0003-3299-7936,

Бутенко Віктор Борисович,

к.ю.н, асистент кафедри права

Національного аерокосмічного університету,

керівник Щастинської окружної прокуратури

Луганської області

ORCID 0000-0001-7626-5839

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Анотація. У роботі розглядаються актуальні проблеми правового регулювання застосування інноваційних технологій у сфері використання та охорони довкілля. Акцент зроблено на необхідності адаптації законодавства до сучасних екологічних викликів і тенденцій технічного розвитку. Аналізуються існуючі прогалини в правовому забезпеченні впровадження екологічно безпечних інновацій, зокрема в контексті реалізації принципів сталого розвитку та екологічної безпеки. Автори досліджують національні та міжнародні підходи до правового стимулювання екологічних інновацій, а також пропонують шляхи вдосконалення нормативно-правової бази в цій сфері.

Ключові слова: екологічні інновації, інноваційні технології, довкілля.

Savchuk O.

Doctor of Law (PhD), Senior Researcher,

Associate Professor of the Environmental Law department,

Yaroslav Mudryi National Law University;

Butenko V.

Doctor of Law (PhD),
Assistant at the Law Department of
National Aerospace University –
"Kharkiv Aviation Institute" NAU "KhAI",
Kharkiv, Ukraine,
The head of the Shchastia district,
Prosecutor's Office of Luhansk region

PROBLEMS OF APPLICATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES
IN THE PROCESS OF USE AND PROTECTION OF THE ENVIRONMENT:
LEGAL ASPECT

Abstract. The article examines current issues of legal regulation regarding the use of innovative technologies in the field of environmental protection and resource utilization. The focus is on the need to adapt legislation to modern environmental challenges and technological advancements. The authors analyze existing gaps in the legal framework for the implementation of environmentally safe innovations, particularly in the context of sustainable development and environmental safety principles. National and international approaches to legal incentives for ecological innovations are explored, and suggestions for improving the regulatory framework in this area are proposed.

Keywords: ecological innovations, innovative technologies, environment.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується зростаючим впливом технологічного прогресу на всі сфери життєдіяльності, зокрема й на охорону довкілля та раціональне природокористування. Інноваційні технології дедалі активніше впроваджуються у природоохоронні процеси, сприяючи зменшенню антропогенного навантаження, підвищенню ефективності екологічного моніторингу та відновленню екосистем [1]. Водночас їхнє застосування супроводжується низкою правових викликів, зокрема недостатньою нормативною визначеністю, розмитістю процедур впровадження та відсутністю узгоджених стандартів правового регулювання [2].

Проблематика правового забезпечення використання інноваційних технологій у сфері охорони довкілля потребує ґрунтовного аналізу з огляду на необхідність формування ефективного законодавчого механізму, який би забезпечував баланс між технологічним розвитком і принципами екологічної безпеки. Особливо актуальними є питання адаптації національного законодавства до вимог міжнародних стандартів у сфері «зеленої» трансформації та цифровізації екологічної політики [3].

У зв'язку з вищевикладеним, вважаємо доцільним присвятити дану наукову роботу аналізу основних правових проблем, пов'язаних із впровадженням інноваційних технологій у процесі використання і охорони довкілля.

Важливо зазначити, у першу чергу, про важливу роль суб'єктів екологічних технологій, адже успішне впровадження можливо завдяки взаємодії державних органів, приватного сектору, наукових установ і громадськості. Створення технопарків, бізнес-інкубаторів та інших інституцій сприятиме розвитку та поширенню «зелених» технологій [4, с. 80].

Українське законодавство не завжди встигає адаптуватися до стрімкого розвитку інноваційних технологій у сфері охорони довкілля. Відсутність чітких визначень ключових термінів, таких як «екологічна інновація» чи «зелена технологія», призводить до неоднозначного тлумачення та ускладнює правозастосування. Це створює правову невизначеність для суб'єктів інноваційної діяльності та може стримувати впровадження нових технологій [5]. Крім того, зростання кількості спорів, пов'язаних з правами інтелектуальної власності на «зелені» технології, вимагає створення спеціалізованих судових органів або підрозділів для ефективного та оперативного розгляду таких справ. Наразі відсутність таких механізмів ускладнює захист прав розробників та інвесторів у сфері екологічних інновацій [6].

Україна впроваджує цифрові інструменти для реалізації кліматичної політики, зокрема Єдиний реєстр з моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів. Це сприяє ефективному управлінню викидами та адаптації до змін клімату [7, с. 268]. Сучасні технології, включаючи геоінформаційні системи, системи електронного обліку, мобільні додатки для громадськості, автоматизовані системи відстеження викидів, безпілотні літальні апарати та інші інноваційні рішення здатні забезпечити прозорість діяльності підприємств та активне залучення громадян до процесу контролю, дозволять оперативно реагувати на порушення, суттєво підвищити ефективність дій правоохоронних органів України, зокрема, у збиранні. Ці інструменти підвищують ефективність контролю за станом довкілля та сприяють прозорості діяльності підприємств [8, с. 480].

Таким чином, застосування інноваційних технологій у сфері використання і охорони довкілля відкриває широкі можливості для підвищення ефективності екологічної політики, зниження негативного впливу на довкілля та реалізації принципів сталого розвитку. Водночас наявні прогалини правового регулювання у даній царині стримують повноцінне впровадження таких технологій у застосуванні у сфері охорони і використання довкілля.

Література

1. Дудник, І. М. Екологічні інновації як чинник сталого розвитку // Проблеми сталого розвитку. 2021. №1. С. 45-51.
2. Черниш, О. В. Правове забезпечення впровадження інноваційних технологій у природоохоронній сфері // Юридичний вісник України. 2022. №4. С. 33-37.
3. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» № 2697-VIII від 28.02.2019 р.
4. Савчук О. О. Суб'єкти екологічних інновацій: сучасні правові виклики. Інновації і право. № 3 (47) 2024. С. 78-83.

5. Савчук О. О., НОРМАТИВНЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВІДНОСИН ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ Право та інноваційне суспільство. Електронний журнал. 2021. PRL: <https://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Savchuk17.pdf> (дата звернення 05.06.2025).
6. Савчук О. О. Правове регулювання інноваційних технологій як інструменту функціонування правовідносин використання і охорони довкілля. Науковий вісник МГУ. Юриспруденція. Сер. Юриспруденція. 2021 № 54. Т. 1. С. 111-115. PRL: http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc54/part_1/26.pdf (дата звернення 05.06.2025).
7. Ільків Н. В. Діджиталізація правового механізму запобігання зміні клімату. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство» № 4/2024. С. 265-270.
8. Марко С. І. Використання сучасних інформаційних технологій у протидії кримінальним правопорушенням проти довкілля. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 5. С. 480-484.